

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ చతుఃషష్ఠితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చతుఃషష్ఠితమః సర్గః ॥

కుంభకర్ణం ప్రత్యాక్షిప్య మహోదరేణ యుద్ధం వినైవాభీష్టవస్తునో
లాభోపాయస్య కథనం

తదుక్తమతికాయస్య బలినో బాహుశాలినః |
కుంభకర్ణస్య వచనం శ్రుత్వోవాచ మహోదరః || 6.64.1 ||

కుంభకర్ణ కులే జాతో ధృష్టః ప్రాకృతదర్శనః |
అవలిష్టో న శక్నోషి కృత్యం సర్వత్ర వేదితుం || 6.64.2 ||

నహి రాజా న జానీతే కుంభకర్ణ నయానయౌ |
త్వం తు కైశోరకాద్ ధృష్టః కేవలం వక్తుమిచ్ఛసి || 6.64.3 ||

స్థానం వృద్ధిం చ హానిం చ దేశకాలవిధానవిత్ |
ఆత్మనశ్చ పరేషాం చ బుధ్యతే రాక్షసర్షభః || 6.64.4 ||

యత్ త్వశక్యం బలవతా వక్తుం ప్రాకృతబుద్ధినా |
అనుపాసితవృద్ధేన కః కుర్యాత్ తాదృశం బుధః || 6.64.5 ||

యాంస్తు ధర్మార్థకామాంస్త్వం బ్రవీషి పృథగాశ్రయాన్ |
అవబోద్ధం స్వభావేన నహి లక్షణమస్తి తాన్ || 6.64.6 ||

కర్మ చైవ హి సర్వేషాం కారణానాం ప్రయోజనం |
శ్రేయః పాపీయసాం చాత్ర ఫలం భవతి కర్మణాం || 6.64.7 ||

నిఃశ్రేయసఫలావేవ ధర్మార్థావితరావపి |
అధర్మానర్థయోః ప్రాప్తం ఫలం చ ప్రత్యవాయికం || 6.64.8 ||

ఐహాలౌకికపారక్యం కర్మ పుంభిర్నిషేవ్యతే |
కర్మాణ్యపి తు కల్యాని లభతే కామమాస్థితః || 6.64.9 ||

తత్ర క్లృప్తమిదం రాజ్ఞా హృది కార్యం మతం చ నః |
శత్రో హి సాహసం యత్ తత్ కిమివాత్రాపనీయతే || 6.64.10 ||

ఏకస్యైవాభియానే తు హేతుర్యః ప్రాహృతస్త్యయా |
తత్రాప్యనుపపన్నం తే వక్ష్యామి యదసాధు చ || 6.64.11 ||

యేన పూర్వం జనస్థానే బహవోఽతిబలా హతాః |
రాక్షసా రాఘవం తం త్వం కథమేకో జయిష్యసి || 6.64.12 ||

యే పూర్వం నిర్జితాస్తేన జనస్థానే మహౌజసః |
రాక్షసాంస్తాన్ పురే సర్వాన్ భీతానద్య న పశ్యసి || 6.64.13 ||

తం సింహమివ సంక్రుద్ధం రామం దశరథాత్మజం |
సర్పం సుప్తమహో బుద్ధ్యా ప్రబోధయితుమిచ్ఛసి || 6.64.14 ||

జ్వలంతం తేజసా నిత్యం క్రోధేన చ దురాసదం |
కస్తం మృత్యుమివాసహ్యమాసాదయితుమర్హతి || 6.64.15 ||

సంశయస్థమిదం సర్వం శత్రోః ప్రతిసమాసనే |
ఏకస్య గమనం తాత నహి మే రోచతే భృశం || 6.64.16 ||

హీనార్థస్తు సమృద్ధార్థం కో రిపుం ప్రాకృతం యథా |
నిశ్చితం జీవితత్యాగే వశమానేతుమిచ్ఛతి || 6.64.17 ||

యస్య నాస్తి మనుష్యేషు సదృశో రాక్షసోత్తమ |
కథమాశంససే యోద్ధం తుల్యేనేంద్రవివస్వతోః || 6.64.18 ||

ఏవముక్త్వా తు సంరబ్ధం కుంభకర్ణం మహోదరః |
ఉవాచ రక్షసాం మధ్యే రావణం లోకరావణం || 6.64.19 ||

లభ్యా పురస్తాద్ వైదేహీం కిమర్థం త్వం విలంబసే |
యదీచ్ఛసి తదా సీతా వశగా తే భవిష్యతి || 6.64.20 ||

దృష్టః కశ్చిదుపాయో మే సీతోపస్థానకారకః |
రుచితశ్చేత్ స్వయా బుద్ధ్యా రాక్షసేంద్ర తతః శృణు || 6.64.21 ||

అహం ద్విజిహ్వాః సంప్రూదీ కుంభకర్ణో వితర్దనః |
పంచ రామవధాయైతే నిర్యాంతీత్యవఘోషయ || 6.64.22 ||

తతో గత్వా వయం యుద్ధం దాస్యామస్తస్య యత్నతః |
జేష్యామో యది తే శత్రూన్ నోపాయైః కార్యమస్తి నః || 6.64.23 ||

అథ జీవతి నః శత్రుర్వయం చ కృతసంయుగాః |
తతః సమభిపత్యామో మనసా యత్ సమీక్షితం || 6.64.24 ||

వయం యుద్ధాదిహైష్యామో రుధిరేణ సముక్షితాః |
విదార్య స్వతనుం బాణై రామనామాంకితైః శరైః || 6.64.25 ||

భక్ష్ితో రాఘవోఽస్మాభిర్లక్ష్మణశ్చేతి వాదినః |
తతః పాదౌ గ్రహీష్యామస్త్యం నః కామం ప్రపూరయ || 6.64.26 ||

తతోఽవఘోషయ పురే గజస్కంధేన పార్థివ |
హతో రామః సహ భ్రాత్రా ససైన్య ఇతి సర్వతః || 6.64.27 ||

ప్రీతో నామ తతో భూత్వా భృత్యానాం త్వమరిందమ |
భోగాంశ్చ పరివారాంశ్చ కామాన్ వసు చ దాపయ || 6.64.28 ||

తతో మాల్యాని వాసాంసి వీరాణామనులేపనం ।
పేయం చ బహు యోధేభ్యః స్వయం చ ముదితః పిబ ॥ 6.64.29 ॥

తతోఽస్మిన్ బహులీభూతే కాలీనే సర్వతో గతే ।
భక్తితః ససుహృద్ రామో రాక్షసైరితి విశ్రుతే ॥ 6.64.30 ॥

ప్రవిశ్యాశ్వాస్య చాపి త్వం సీతాం రహసి సాంత్యయన్ ।
ధనధాన్యైశ్చ కామైశ్చ రత్నైశ్చైనాం ప్రలోభయ ॥ 6.64.31 ॥

అనయోపధయా రాజన్ భూయః శోకానుబంధయా ।
అకామా త్వద్వశం సీతా నష్టనాథా గమిష్యతి ॥ 6.64.32 ॥

రమణీయం హి భర్తారం వినష్టమధిగమ్య సా ।
నైరాశ్యాత్ స్త్రీలఘుత్వాచ్చ త్వద్వశం ప్రతిపత్యతే ॥ 6.64.33 ॥

సా పురా సుఖసంవృద్ధా సుఖార్థా దుఃఖకర్శితా ।
త్వయ్యధీనం సుఖం జ్ఞాత్వా సర్వధైవ గమిష్యతి ॥ 6.64.34 ॥

ఏతత్ సునీతం మమ దర్శనేన
రామం హి దృష్టైవ భవేదనర్థః ।
ఇహైవ తే సేత్యతి మోత్సుకో భూ -
ర్మహానయుధేన సుఖస్య లాభః ॥ 6.64.35 ॥

అనష్టసైన్యో హ్యానవాప్తసంశయో
రిపుం త్వయుధేన జయంజనాధిపః ।
యశశ్చ పుణ్యం చ మహాన్మహీపతే
శ్రియం చ కీర్తిం చ చిరం సమశ్నుతే ॥ 6.64.36 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే చతుఃషష్ఠితమః సర్గః ॥